Lausunnon antaminen LVV-U/20779/2026 Veden johtaminen Parantalankosken vesivoimalaitoksen yhteyteen asennettavan vedenpumppaamon käyttöön, Äänekoski

YMPLTK 18.11.2026
469/11.01.01.00/2026

Koskienergia Oy on hakenut vesilupaa Parantalankosken pumppuvoimalaitoksen rakentamiseen ja käyttöön. Hanke sijoittuu Äänekoskelle Parantalankosken nykyisen voimalaitoksen yhteyteen. Hankkeessa Kiimasjärvi toimii pumppuvoimalaitoksen ala-altaana ja Pyhäjärvi yläaltaana. Vettä on tarkoitus pumpata Kiimasjärvestä Pyhäjärveen ja vastaavasti hyödyntää vesistöjen välistä korkeuseroa sähköenergian tuotannossa.

Hankkeeseen kuuluu pumppaamon ja siihen liittyvien vesiteiden rakentaminen sekä pumppuvoimalaitoksen edellyttämät muutostyöt. Hakemuksessa esitetään lisäksi Pyhäjärven säännöstelyä koskevan lupaehdon muuttamista siten, että nykyinen Pyhäkosken pato korvattaisiin luonnonmukaisella pohjakynnyksellä.

Hakemuksen mukaan pumppaus vaikuttaa Pyhäjärven ja Kiimasjärven vedenkorkeuksiin, virtaamiin ja vedenlaatuun. Vesistömallinnuksen perusteella Kiimasjärvestä Pyhäjärveen pumpattavan veden vaikutukset Pyhäjärven kokonaisfosforipitoisuuteen vaihtelevat pumppauksen käyttöjakson ja vuodenajan mukaan. Vaikutukset painottuvat Myllylahdelle, mutta viikkosyklin mukaisessa pumppauksessa veden mukana kulkeva fosfori voi levitä laajemmalle alueelle. Kiimasjärven puolella pumppauksen vaikutukset vedenlaatuun painottuvat voimalaitoksen alapuoliseen Savilahteen.

Hakemuksen mukaan Pyhäjärven ekologinen tila on erinomainen. Hakija arvioi, etteivät hankkeen vaikutukset uhkaa järven ekologista tilaa tai heikennä koko järven vedenlaatua. Rakentamisen aikaisen samentumisen seurannaksi esitetään dronekuvausta kerran viikossa. Hakemuksen tarkkailuohjelmaehdotuksessa ei esitetä erillistä toiminnan aikaista vedenlaadun tarkkailua.

Käsittelyvaiheiden asiakirjat ovat nähtävillä Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla: Parantalankosken pumppuvoimalaitos

Valmistelija — Ympäristötarkastaja Anna Kervola, puh. 040 568 1470

Esittelijä — Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen

Päätösehdotus — Äänekosken kaupungin ympäristölautakunta antaa seuraavan lausunnon:

Äänekosken ympäristölautakunta kiinnittää huomiota erityisesti hankkeen mahdollisiin vaikutuksiin Pyhäjärven ja Kiimasjärven vedenlaatuun sekä vesistöjen ekologiseen tilaan. Pyhäjärven ekologinen tila on luokiteltu erinomaiseksi, ja hakemuksessa esitetty kokonaisfosforipitoisuuden havaintojen keskiarvo on 4,82 µg/l. Vesistömallinnuksen mukaan Kiimasjärvestä Pyhäjärveen

pumpattavan veden vaikutukset kokonaisfosforipitoisuuteen vaihtelevat pumppauksen käyttöjakson ja vuodenajan mukaan. Vuorokausisyklin mukaisessa pumppauksessa vaikutukset ovat vähäisempiä kuin viikkosyklin mukaisessa pumppauksessa. Viikkosyklin vaikutukset ulottuvat laajemmalle alueelle, ja erityisesti kevään ja kesän olosuhteissa fosforin kertymä Pyhäjärveen on mallinnuksen mukaan suurempi.

Vaikka hakija arvioi vaikutusten jäävän koko Pyhäjärven osalta vähäisiksi, mallinnuksen tulokset osoittavat, että pumppauksen käyttötilanteilla on merkitystä vedenlaadun kannalta. Ympäristölautakunta katsoo, että hankkeen vaikutuksia Pyhäjärven vedenlaatuun tulee arvioida riittävästi eri käyttötilanteissa ja vuodenaikoina. Erityisesti tulee varmistaa, ettei pumppauksesta aiheudu pitkäaikaista ravinnepitoisuuksien kasvua tai muuta vedenlaadun heikkenemistä, jolla voisi olla vaikutuksia vesistön ekologiseen tilaan tai käyttökelpoisuuteen.

Hakemuksessa esitetään vesistömallinnukseen perustuvia vuorokausi- ja viikkosyklin mukaisia pumppausskenaarioita. Viikkosyklin mukaisessa skenaariossa viikonlopun aikana toteutetaan pitkä pumppausjakso, ja arkipäivinä vettä juoksutetaan takaisin Kiimasjärveen sekä toteutetaan lyhyempiä pumppausjaksoja. Hakemuksesta ei kuitenkaan käy riittävän selvästi ilmi, millaisia pumppausjaksojen kestoa ja toistuvuutta koskevia käyttörajoituksia toiminnalle haetaan tai on tarkoitus asettaa.

Ympäristölautakunta katsoo, että vesistövaikutusten arvioinnissa ja lupamääräyksissä tulee ottaa huomioon toiminnan erilaiset käyttötilanteet. Arvioinnin tulee vastata niitä käyttötilanteita, jotka luvassa sallitaan. Mikäli toiminnan vaikutukset ovat viikkosyklin mukaisessa pumppauksessa suurempia, tulee tämä ottaa huomioon myös toiminnan käyttöä koskevissa lupamääräyksissä.

Kiimasjärven osalta hakemuksessa todetaan, että pumppaus vaikuttaa järven vedenkorkeuksiin ja tulovirtaamiin. Hakijan mukaan hanke ei kasvata Parantalankosken voimalaitoksen kautta Kiimasjärveen johdettavien virtaamien enimmäismäärää, mutta suurempia tulovirtaamia esiintyy jatkossa nykyistä useammin. Virtaamien vaihtelu siis muuttuu siten, että suuremmat virtaamat yleistyvät, mutta virtaaman enimmäismäärä ei kasva. Hankkeella ei arvioida olevan vaikutusta Parantalankosken tai Hietaman keskivirtaamiin pitkällä aikavälillä. Kiimasjärven vedenkorkeus vaihtelee jo nykytilanteessa Hietaman voimalaitoksen juoksutusten mukaisesti. Ympäristölautakunta pitää tärkeänä, että hankkeen vaikutukset vedenkorkeuksien vaihteluun ja virtaamiin arvioidaan riittävästi myös ranta-alueiden ja vesistön käytön kannalta.

Hakemuksessa esitetyn arvion mukaan hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta ylä- tai alapuolisen vesistön käyttöön eikä kalastoon tai kalastukseen. Pumppauksen yhteydessä vedenottoputkeen voi kuitenkin ajautua pieniä kaloja, mistä voi aiheutua paikallisia kalakuolemia. Ympäristölautakunta katsoo, että vedenoton rakenteiden ja niiden toimivuuden osalta tulee varmistaa,

että kalojen joutuminen pumppausjärjestelmään ehkäistään mahdollisimman tehokkaasti.

Hakemuksen tarkkailuohjelmaehdotus koskee rakentamisen aikaista samentumisen seurantaa Kiimasjärvellä. Seuranta on tarkoitus toteuttaa dronekuvauksella kerran viikossa. Ympäristölautakunta katsoo, ettei rakentamisen aikainen samentumisen seuranta yksinään ole riittävä hankkeen vesistövaikutusten tarkkailuun. Myös toiminnan aikaisia vaikutuksia tulee seurata, jotta mallinnettujen vaikutusten toteutumista voidaan arvioida ja mahdollisiin haitallisiin muutoksiin voidaan puuttua.

Lupapäätöksessä tulee edellyttää riittävää toiminnan aikaista vedenlaadun tarkkailua sekä Pyhäjärvessä että Kiimasjärvessä. Tarkkailussa tulee huomioida erityisesti kokonaisfosforipitoisuuden muutokset, eri pumppausjaksot ja vuodenaikojen vaikutukset. Tarkkailupisteiden tulee olla sellaisia, että vaikutuksia voidaan arvioida myös varsinaisten pumppausalueiden ulkopuolella. Tarkkailutulokset tulee raportoida valvontaviranomaiselle. Tarkkailua tulee tarvittaessa tehostaa tai laajentaa, mikäli tulokset osoittavat hankkeen aiheuttamia haitallisia muutoksia vedenlaadussa. Lupaviranomaisen on määriteltävä tutkittavat vesiparametrit, näytteenotto (mm. ajankohdat, näytteenottopaikkojen sijainnit ja näytteenottosyvyydet) sekä toimenpiderajat.

Lisäksi ympäristölautakunta katsoo, että hankkeen vaikutuksia vedenkorkeuksiin ja virtaamiin tulee seurata riittävästi ja jatkuvasti erityisesti Kiimasjärvellä, jossa vedenkorkeuden muutokset ovat jo nykytilanteessa voimakkaampia kuin Pyhäjärvellä. Seurannan tulee mahdollistaa hankkeen aiheuttamien muutosten erottaminen muusta vesistön säännöstelystä ja voimalaitosten käytöstä.

Ympäristölautakunta katsoo, että hankkeen vaikutusten arvioinnissa ja tarkkailussa tulee ottaa huomioon myös rantakiinteistöjen ranta-alueisiin kohdistuvat paikalliset vaikutukset. Vaikutusten arviointi ei saa perustua ainoastaan vedenlaadun keskimääräisiin muutoksiin, vaan siinä tulee huomioida myös vaikutusten alueellinen vaihtelu ja mahdolliset paikalliset muutokset.

Myllylahden, Kaikkarlahden ja Savilahden ranta-alueiden luontoarvot ja muut vaikutukset

Myllylahden ranta-asukkaat ovat tehneet alueella viitasammakosta sekä ääni- että näköhavaintoja. Lisäksi Suomen Lajitietokeskuksen mukaan Parantalankosken alueella on havaittu pohjanlepakkoa, viiksisiippaa, vesisiippaa ja koskikaraa. Viitasammakko ja mainitut lepakkolajit kuuluvat luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Koskikara puolestaan on lintudirektiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu säännöllisesti esiintyvä muuttolintulaji, jonka elinympäristöjen suojeluun tulee kiinnittää huomiota erityisesti talvehtimisalueilla.

Ympäristölautakunta katsoo, että hankkeen vaikutusalueella olevien alueiden rantavyöhykkeiden luontoarvot tulee selvittää riittävästi ennen lupaharkinnan päättämistä. Erityisesti viitasammakon ja lepakoiden esiintyminen sekä mahdolliset lisääntymis- ja levähdyspaikat tulee selvittää. Lisäksi tulee arvioida linnuston esiintyminen ja hankkeen mahdolliset vaikutukset niiden elinympäristöön. Hankkeen vedenlaatuun ja vedenkorkeuksiin kohdistuvien vaikutusten merkitys ranta-alueiden luontoarvoille ja lajien elinympäristöille tulee myös arvioida.

Myllylahden suulla sijaitsee Parantalan kylätoimikunnan ylläpitämä vilkkaassa käytössä oleva uimaranta. Hankkeen vaikutukset vedenlaatuun ja veden virkistyskäyttöön tulee arvioida myös uimarannan osalta.

Kaikkarlahti ja Myllylahti sijoittuvat osittain 2. luokan pohjavesialueen muodostumisalueelle. Ympäristölautakunta katsoo, että hankkeen vaikutukset pohjaveden laatuun ja määrään tulee selvittää molempien lahtien alueella, huomioiden hankkeen vaikutuksia pohjaveteen ja sen mahdolliseen ottoon.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarve

Pyhäjärven säännöstelyä koskevan lupaehdon muuttamisen yhteydessä nykyinen Pyhäkosken säännöstelypato on tarkoitus korvata luonnonmukaisella pohjakynnyksellä. Muutoksen myötä voidaan mahdollisesti parantaa kalojen ja muiden vesieliöiden kulkuyhteyksiä Pyhäkosken kohdalla. Lisäksi Pyhäkosken mahdollinen myöhempi virtavesikunnostus voisi parantaa taimenen ja muiden vaelluskalojen lisääntymis- ja elinolosuhteita.

Hakemuksessa ei kuitenkaan ole esitetty laskelmaa nykyisen padon padottamasta vesimäärästä eikä suunnitellun pohjakynnyksen padottamasta tai varastoimasta vesimäärästä. Myöskään rakenteiden välisen padotun tai varastoidun vesimäärän muutosta ei ole esitetty. Ympäristölautakunta katsoo, että asia tulee selvittää YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon kohdan 3 a soveltuvuuden arvioimiseksi. Selvityksessä tulee esittää nykyisen padon ja suunnitellun pohjakynnyksen padottamat tai varastoimat vesimäärät sekä niiden välinen mahdollinen muutos. Rakenteen luonnonmukaisuus tai nimitys pohjakynnykseksi ei yksin ratkaise sitä, sovelletaanko hankkeeseen kyseistä hankeluettelon kohtaa.

Vaikka hankkeen ei todettaisi kuuluvan YVA-lain liitteen 1 hankeluetteloon, arviointimenettelyä voidaan edellyttää myös yksittäistapauksessa. YVA-lain 3 §:n 2 momentin mukaan arviointimenettelyä sovelletaan hankkeeseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös hankkeen ominaisuudet, sijainti, vaikutusten luonne ja mahdolliset yhteisvaikutukset.

Ympäristölautakunta pitää tarpeellisena, että Lupa- ja valvontavirasto arvioi YVA-lain 3 §:n 2 momentin mukaisen

yksittäistapausharkinnan tarpeen. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon hankkeen eri käyttötilanteet, vesistömallinnuksessa esitetyt vaikutukset vedenlaatuun, vaikutusten kohdistuminen Pyhäjärven ja Kiimasjärven ranta-alueille, sekä hankkeen yhteydessä toteutettava Pyhäkosken nykyisen padon muuttaminen pohjakynnykseksi. Yksittäistapausharkinnassa tulee ottaa huomioon myös hankealueen ja sen lähialueiden luontoarvot. Myllylahden alueella on tehty viitasammakkohavaintoja ja Parantalankosken alueella luontodirektiivin liitteen IV(a) lepakkolajeja, sekä koskikaraa. Näiden lajien esiintyminen ja hankkeen mahdolliset vaikutukset niiden elinympäristöihin tulee selvittää ja ottaa huomioon arvioitaessa hankkeen ympäristövaikutusten merkittävyyttä.

Ympäristölautakunta pitää tärkeänä, että ennen lupa-asian ratkaisemista varmistetaan hankkeen vaikutusten riittävä selvittäminen. Selvityksissä tulee käsitellä vaikutukset vedenlaatuun, vedenkorkeuksiin ja virtaamiin, luontoarvoihin, pohjaveteen, kalastoon sekä vesistön käyttöön. Vedenlaatuun kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida myös rakentamisen aikaisen toiminnan osalta. Mikäli lupa myönnetään, lupapäätöksessä tulee antaa riittävät määräykset toiminnan käytöstä, vaikutusten tarkkailusta, tulosten raportoinnista sekä haitallisiin tai ennakoimattomiin muutoksiin reagoimisesta.

Päätös